

## Cestou října

**Konstituování státu**, včetně zajištění hranic a prosazení státní autority na celém území, patřilo k prvořadým úkolům československé politické reprezentace, která však nesměla zapomenout ani na zajištění péče o přibližně 800 000 vdov, sirotků a válečných invalidů, které zanechala právě skončená válka. Právě sociální otřesy vedle národnostních rozporů představovaly pro první léta republiky hlavní problémy státu na vnitropolitické scéně.

Stát také zahájil výstavbu nových vládních budov pro umístění centrálních úřadů. V politické rovině se po přechodném období vlád tzv. rudo-zelené koalice (tvořené dvěma největšími českými stranami – agrárníky a sociální demokracií) ustálila praxe vládnutí vlád široké tzv. všenárodní koalice, jež bez respektu k programovým odlišnostem zahrnovala všechny státoporné české a slovenské politické strany. Aby bylo možné tuto různorodou koalici uřídit a směřovat k prosazování jednotné vládní politiky, ustavili vůdci klíčových koaličních stran instituci tzv. Pětky, v níž se předjednávala stanoviska a hlasování o všech důležitých zákonech v parlamentu. Také díky této praxi se v Československu jako v jediné zemi střední Evropy podařilo až do září 1938 udržet fungující a vcelku liberální parlamentní demokracii. Od roku 1926 se do parlamentního i vládního života zapojily i největší demokratické německé strany. Setrvaly v opozici nejen vůči vládě, ale do značné míry i vůči systému parlamentní demokracie a tržní ekonomiky zůstávali českoslovenští komunisté.

Po překonání poválečných zmatků se mohla republika soustředit na vnitřní výstavbu země a na investice na Slovensku a Podkarpatské Rusi, o které permanentně projevovalo zájem Maďarsko usilující o jejich opětovné ovládnutí. Na konci dvacátých let bylo přistoupeno ke správní reformě, která sjednotila strukturu státní správy v obou částech republiky vyplývající z předchozích rozdílů v rakouské a uherské části monarchie.

Na přelomu 20. a 30. let zasáhla exportně orientované Československo vleklá krize, která způsobila vysokou nezaměstnanost. Zoufalá situace nezaměstnaných a jejich rodin vyvolala množství demonstrací, z nichž některé skončily střelbou do protestujících. Tyto střety, jakkoli tragické, však zastínily skutečnost, že nejvíce byl poškozen průmysl soustředěný v pohraničí osídleném německou menšinou. Tamější katastrofální hospodářská situace tak napomohla vzestupu Konráda Henleina a jeho nacionalisticky orientované Sudetoněmecké strany hledající podporu u Adolfa Hitlera. Z nacistického Německa prchalo od roku 1933 mnoho tisíc Němců do Československa, kde hledalo ochranu před pronásledováním ať už z důvodů politické příslušnosti,

kvůli náboženskému vyznání, sexuální orientaci, ale také na základě etnické příslušnosti. Hospodářskou krizí těžce zasažené Československo bylo s to absorbovat jen malou část uprchlíků, u nichž se oprávněně obávalo toho, že se mezi nimi nachází množství agentů gestapa, jakož i zesílení radikální složky vlastních komunistů v důsledku příchodu říšskoněmeckých komunistů.

V roce 1932 identifikovalo Československo jako budoucího hlavního protivníka Německo a začalo se připravovat na válku, včetně možnosti povstání menšin, ke kterému nakonec v září 1938 opravdu došlo. Opatrný a bojácný přístup západních mocností k hrozícímu válečnému nebezpečí však všechny snahy republiky přivedl vniveč.